

um frv. til l. um breyt. á l. nr. 35 12. febr. 1940, um heilbrigðisnefndir og heilbrigðis-samþykktir.

Frá minni hl. heilbrigðis- og félagsmálanefndar.

Nefndin hefur athugað frumvarpið rækilega. Hefur hún fengið skriflega álitsgerð frá héraðslækni og landlækni, og á fundum nefndarinnar hafa mætt til viðræðna um málið heilbrigðismálaráðherra, landlæknir, borgarstjórinn í Reykjavík og dr. Jón Sigurðsson, sem gegnir heilbrigðisfulltrúastarfinu í Reykjavík.

Það er ekki samkomulag um afgreiðslu málsins milli heilbrigðisstjórnar ríkisins og bæjarstjórnar Reykjavíkur. Síðari aðilinn hefur samþykkt einróma áskorun til Alþingis um að samþykkja frv. Heilbrigðismálaráðherra hefur hins vegar látið í ljós þá skoðun sína og landlæknis, að þeir óski, að málinu sé nú frestað gegn yfirlýsingum heilbrigðisstjórnarinnar um það, að fyrir næsta þing verði þessi mál endurskoðuð og þá flutt frv. um sama efni í því formi, sem samkomulag kynni að nást um milli bæjarstjórnar og heilbrigðisstjórnar.

Undirritaður minni hluti heilbrigðis- og félagsmálanefndar telur ekki ástæðu til að fresta málinu. Málið er búið að vera í 2—3 ár á döfinni hjá bæjarstjórn Reykjavíkur og samþykkt frv. brýn nauðsyn fyrir bæjarstjórnina til þess að tryggja sér áfram starfskrafta vel menntaðs læknis í þágu heilbrigðismála bæjarins. Bæjarstjórnin leggur höfuðáherzlu á að fá það viðurkennt af hálfu löggjafans, að bæjarfélagið hafi aðstöðu til að fá í sína þjónustu læknismenntaðan mann til hinna raunverulegu heilbrigðisstarfa til þess að vinna þau mörgu og aðkallandi verk, sem á því sviði bíða úrlausnar.

Hins vegar tekur minni hlutinn eindregið undir framkomin tilboð heilbrigðisstjórnarinnar um, að fram sé látin fara rækileg endurskoðun á heilbrigðismálalöggjöfinni fyrir næsta þing, bæði varðandi þessi mál og ýmis önnur atriði heilbrigðismálanna. En um það þarf ekki sérstaka samþykkt Alþingis, þegar vilji heilbrigðisstjórnarinnar er fyrir hendi.

Þær mótbáru hafa komið fram gegn frumvarpinu, að nauðsynlegt sé að „centralisera“ hjá héraðslæknum og landlækni allt heilbrigðiseftirlit, á sama hátt og þetta er nauðsynlegt um varnir gegn farsóttum og nænum sjúkdómum og eftirlit með heilsufari landsmanna.

Þetta er þó engan veginn sambærilegt. Farsóttir og næmir sjúkdómar geta horið úr einu héraði í annað, og brýn nauðsyn getur orðið á, að varnarráðstöfunum gegn þessum sjúkdómum sé stjórnað frá einum stað. Á þetta einnig við um eftirlit með heilsufari landsmanna. Það eru því ekki skiptar skoðanir um, að þessi mál beri að „centralisera“, eins og verið hefur, hjá héraðslæknum og landlækni, enda er gert ráð fyrir því í frumvarpinu. — Öðru máli gegnir um sjálft heilbrigðiseftirlitið. Það er fólgið sumpart í eftirliti með þrifnaði og hollustuháttum utan húss og innan, matvælum, matvinnslustöðum, veitingahúsum, hibýlum, vinnustöðum o. s. frv., sumpart í stjórn á sorphreinsun og öðrum þrifnaðarráðstöfunum héraðsstjórna. Heilbrigðiseftirlitið snýr þannig að héraðsbúunum sjálfum, aðbúnaði þeirra innan heimilanna og utan, en hefur engin áhrif á heilsufar héraðsbúa í öðrum héruðum (nema vera kynni, ef farsóttir geisa, en þá er samkvæmt frumvarpinu heilbrigðisnefnd og borgarlækni skylt að hlíta fyrir mælum héraðslæknis í öllu, er farsóttunum við kemur).

Í frumvarpi því, er hér liggur fyrir, er ætlað til, að héraðslæknir hafi eftir sem áður alla stjórn á sóttvörnum og vörnum gegn næmum sjúkdómum og eftirlit með heilsufari héraðsbúa, þ. e. a. s. þau embættislæknisstörf, sem eðli sínu og lögum samkvæmt heyra beint undir heilbrigðisstjórn ríkisins og greiðast úr ríkissjóði. Í frumvarpinu er borgarlækni hins vegar ætlað að hafa með höndum eftirlit með, að héraðsbúar hafi eins góð skilyrði og frekast er unnt til þess að lifa heilsusamlegu lífi, þ. e. a. s. þau heilbrigðisstörf, sem bæjarfélaginu, eðli þeirra og lögum samkvæmt, er skylt að sjá um, enda greiðist kostnaðurinn við heilbrigðiseftirlitið úr bæjarsjóði.

Dagleg stjórn heilbrigðiseftirlitsins í Reykjavík er svo umfangsmikið starf, að héraðslækni er algerlega ókleift að annast það með öðrum skyldustörfum sínum, enda hefur það hvergi komið til orða. Sérstakur heilbrigðisfulltrúi hefur haft það starf með höndum að meira eða minna leyti um 30 ára skeið. Með frumvarpinu er því ekki lagt til, að tekin sé af héraðslækni embættisstörf, heldur aðeins, að valdið til að framkvæma heilbrigðiseftirlitið sé tekið úr höndum héraðslæknisins og fengið þeim stéttarbróður hans, sem á raunverulega að framkvæma eftirlitið á vegum bæjarfélagsins.

Heilbrigðiseftirlitsstarfið er í eðli sínu sjálfstætt og þarf á engan hátt að „centralisera“ með sóttvörnum, skýrslugerð um heilsufar og öðrum störfum héraðslæknis, en áhrifa af heilbrigðiseftirlitsstarfinu í Reykjavík gætir, eins og áður er sagt, ekki utan bæjarins. Ef — eins og í frumvarpi því, er hér greinir — gert er ráð

fyrir, að embættisgengur læknir hafi daglega stjórn heilbrigðiseftirlitsins með höndum, er engan veginn æskilegt, nema síður sé, að annar stéttarbróðir hans, sem ekki annast framkvæmdirnar og er því málunum ókunnur, segi honum fyrir verkum í því efni.

Samkvæmt frumvarpinu er héraðslæknir eftir sem áður fastur meðlimur heilbrigðisnefndar og hefur því ávallt aðstöðu til að fylgjast með og hafa áhrif á framkvæmd heilbrigðiseftirlitsins, en borgarlæknir lýtur í starfi sínu yfirstjórn nefndarinnar.

Þess er krafizt, að borgarlæknirinn sé embættisgengur læknir, og ber honum því að sjálfsögðu að hlíta lækna­lögum og fyrirmælum heilbrigðisstjórnarinnar á sama hátt og læknar almennt.

Undirritaðir leggja til, að frv. verði samþykkt óbreytt. Nánari grein fyrir afstöðu okkar verður gerð í framsögu.

Alþingi, 11. marz 1948.

Sig. E. Hlíðar,
form.

Jóhann Hafstein,
frsm.